Poštnina plačana v gotovini

Leto XIX.

TRGOVSKI LIST

Številka 127.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici 23. — Rokopisov ne vračamo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak torek, četrtek in soboto

Ljubljana, torek 10. novembra 1936

Cena posamezni številki Din 1·50

Več vzgoje za praktično življenje

Te dni je bil objavljen v slovenskem dnevniku podlistek, v katerem se slika tragedija diplomiranega klasičnega filologa, ki se zaman trudi, da bi prišel do zaslužka. Med drugim pripoveduje avtor, kako je prišel filolog v neko tovarno in kako je zaman prosil za službo, ker ni znal ne stenografije in ne strojnega pisanja, tovarnar pa je to zahteval kot prvi pogoj. Usoda nesrečnega klasičnega filologa, ki ni mogel dobiti nikjer nobene službe in ki je zaradi pomanjkanja umrl za jetiko, je v resnici žalostna in zasluži vse človeško sočustvovanje. Toda na drugi strani pa tudi ni mogoče tovarnarju odrekati upravičenosti, da zahteva od prosilca za službo znanje stenografije in strojepisja. S klasično filologijo si pač tovarnar ne more pomagati in naj bi bil prosilec tudi ženij v stroki klasične filologije, mu vendar to znanje ne more odpreti dostopa v poslovno življenje. Pač pa odpre vrata v to življenje znanje stenografije, strojepisja in modernih jezikov.

Tega znanja pa danes šola naši mladini ali sploh ne nudi ali pa le v nezadostni meri. In v tem je tudi eden glavnih razlogov, da so tudi absolventi univerz v takšni silni zadregi, če si morajo iskati službo v zasebnih podjetjih. Vse mogoče reči znajo, toda tega, kar najbolj nujno potrebujejo za življenje, kar se vedno bolj zahteva, tega ne znajo. Strojepisje se uči sploh samo na trgovskih šolah, stenografija je povsod samo še prost predmet, moderni jeziki se sicer uče, toda baš oni ne, ki jih naši ljudje najbolj potrebujejo. Posledica vsega tega pa je, da absolventi srednjih šol niso za življenje tako pripravljeni kakor bi morali biti.

Naša mladina se uči preveč mrtvih reči, pa premalo praktičnih. Namen šole bi moral biti, da vzgoji mladino, ki ima najpotrebnejše znanje za življenje, dejansko pa vzgaja le kandidate za državno službo. Šole nudijo preveč teoretičnega balasta, pa premalo praktičnega znanja. Že večkrat je bilo to konstatirano in čas je, da se tudi nekaj stori za odpravo te težke napake.

Strojepisje je v naprednih državah razvito, da se smatra že samo po sebi umljivo, da zna vsak inteligent pisati na stroj in da ima večinoma tudi lasten stroj. Pri nas gre razvoj v isti smeri in ne bo dolgo, ko se bodo ljudje že čudili tistemu, ki ne zna pisati na stroj. Zato spada pouk o strojepisju tudi v vse srednje šole in kdor ima maturo, bi moral biti tudi izvežban v strojepisju. Ista je s stenografijo. Kdor zna stenografirati, je za stopnjo bolje kvalificiran od svojega tekmeca.

Tudi jezikovni pouk ni pri nas tako urejen, kakor bi moral biti. Dijaki se sicer uče celo vrsto jezikov, toda baš onih, ki jih v življenju najbolj potrebujejo ne. Ne pomaga vse nič, toda za naše ljudi je znanje nemščine najvažnejše in še dolgo ne bo imel pri nas noben jezik tako velik pomen ko nemščina. Toda baš nemščine se ne uče. A celo v tujih podjetjih pri nas, ki so ustanovljena s francoskim, angleškim in drugim kapitalom, se zahteva znanje nemščine. V Ljubljani, v Zagrebu in še mnogo dalje na vzhod je mogoče z znanjem nemščine dobiti službo, z znanjem drugega jezika pa ne. Za nekatere naše gospodarske panoge je zopet znanje italijanščine najvažnejše. Je pač tako, da se je treba najprej naučiti jezik sosedov, šele potem pa jezike drugih narodov. In šola mora to upoštevati.

Zelo koristno pa bi tudi bilo, če bi imel vsak absolvent srednje šole vsaj nekaj pojma o knjigovodstvu. Saj ni treba, da bi si moral s knjigovodstvom naravnost služiti kruh, toda knjigovodstvo se potrebuje povsod. Pri društvih, pri stanovskih organizacijah in v javnem življenju je znanje knjigovodstva koristno in kdor se v knjigovodstvu spozna, ima povsod lažje stališče.

Seveda pa bi bilo treba tudi ves naš pouk reformirati. Predvsem treba zboljšati profesorjem in učiteljem plače, da se bodo mogli čisto posvetiti šoli, treba je odpraviti preveliko število počitnic, da znaša vse šolsko leto dejansko le še 6 mesecev, treba pa je tudi odpraviti vsa nepotrebna praznovanja in preštevilne manifestacije. Mladina naj se predvsem le uči, nabira teoretično in praktično znanje za življenje, vse drugo pa naj pride na vrsto šele kasneje.

Premalo pripravljena je danes mladina za življenje in v tem je eden glavnih vzrokov, če življenje stre tako mnogo mladih eksistenc. Naj te nepotrebne žrtve že enkrat prenehajo!

Vprašanje sanacije „Feniksa"

Ali je zahteva po državni pomoči res tako nezaslišana?

V »Naši moči«, glasilu neke domače zavarovalnice, je bil objavljen debelo tiskan dopis nekih »zavarovancev domačih zavarovalnic«. V tem dopisu silno ostro protestirajo proti »predrzni« zahtevi Feniksovih zavarovancev, da bi k sanaciji »Feniksa« prispevale tudi država in druge naše zavarovalnice. Zahteva »Feniksovih« zavarovancev pa se zavrača z naslednjimi, ne baš elegantnimi besedami:

»Tako torej! Nekdo je nosil v svoji nenarodni miselnosti svoj denar v Židovsko banko. Ta banka falira in vlagatelj se mora za svoj denar obrisati. Kaj še! Njemu mora vlogo, ki so jo židovski bančniki zagospodarili, povrniti država, t. j. vsi davkoplačevalci, pa še one naše narodne in poštene denarne ustanove, katerim nič zaupal ni. Ali ne bi sleherni davkoplačevalec in sleherni član naših poštenih gospodarskih zavodov udaril po mizi ter z vso odločnostjo zahteval, da se državni denar in denar domačih zavodov v takšne namene ne uporablja?...

Najodločneje protestiramo proti sleherni nameri, da bi se tudi en sam dinar denarja davkoplačevalcev porabil za kritje v Feniksovi zadevi...«

Samo obžalujemo, da je mogel takšen dopis zagledati beli dan v listu, ki je posvečen propagandi zavarovalne ideje! A ne glede na to, je ta dopis tako nesocialen, tako do skrajnosti egoističen, tako malo preudarjen in tako v nasprotju z interesi slovenskega gospodarstva, da moramo nanj reagirati.

Predvsem je naravnost priskutno, očitati človeku, ki je prišel v nesrečo, ker je zaupal svoj denar napačnemu zavodu in ga spraševati, zakaj si ni izbral boljši zavod. To vprašanje si oškodovanec že sam postavlja in se tudi primerno spominja onega, ki ga je zapeljal, da je zaupal napačnemu zavodu. Priti po nesreči z dobrimi nauki je sicer zelo lahko delo, a zato podobno roganju človeku v nesreči. Kdor noče pomagati, naj si zato tudi prihrani dobre nasvete, zlasti kadar so ti že prepozni. Po nesreči vsi ti dobri nasveti niso vredni niti piškavega oreha. Sicer pa bi mogli »Feniksovi« zavarovanci tudi vprašati, zakaj pa ni nihče pred nesrečo povedal, da je nevarnost tu? Zakaj pa jih nihče ni preje posvaril? Saj vzroki »Feniksovega« poloma tudi niso nastali šele v zadnjem tednu.

Kadar je hiša že pogorela, pač nima smisla spraševati se, zakaj je pogorelec stanoval baš v tej hiši, takrat je samo umestno vprašanje, kako **posledice požara** čim bolj omiliti. Zato je tudi umestna debata samo o tem, kako sanirati Feniks in **kako pomagati oškodovanim zavarovancem**, med katerimi so tudi takšni reveži, ki zaslužijo vse usmiljenje. Nič pa seveda nimamo proti temu, če se z vso strogostjo primejo oni, ki so krivi vsega tega poloma.

In sedaj na glavno vprašanje? Ali je res tako nezaslišana zahteva, da k sanaciji prispeva tudi država? Ugotavljamo predvsem, da ne bi bil obseg Feniksovega poloma za jugoslovanske zavarovance niti najmanj katastrofalen, če bi **bilo že ugodno rešeno vprašanje Losingerjevih menic** in če bi bile te v državi. Te pa so se izvozile **iz države z dovoljenjem njenih organov** in zato tudi država **ni brez krivde.** Pa mogli bi dodati tudi to, da je državna krivda tudi v tem, če je bilo državno nadzorstvo nezadostno. Zahteva, da tudi država pripomore k sanaciji Feniksa, je torej stvarno **nad vse utemeljena!**

To je deloma naša država tudi sama že priznala, ko je izdala dve uredbi zaradi poloma »Feniksa«. Če je ta polom ne briga, potem jej tudi ni bilo treba izdati nobenih uredb. Le naravno pa je, da država takšnega stališča ne bi mogla zavzeti niti če bi bila brez vsake in tudi najmanjše krivde. Kadar gre **za usodo nad 24.000 zavarovancev, ne more biti nobena država brezbrižna** in samo v čast naši vladi je, če se je zavedala te svoje dolžnosti do zavarovancev in do našega narodnega gospodarstva, ki bi pač tudi bilo nadvse prizadeto, če se »Feniks« ne bi mogel sanirati.

Da ne more nobena država ostati pasivna, kadar se pripeti tako velika gospodarska nesreča, kakor je polom »Feniksa«, so tudi vse druge države praktično že dokazale in tako so se Avstrija, Češkoslovaška, Turčija, Madjarska, Poljska itd. potrudile, da čim preje sanirajo Feniksovo zadevo, v kolikor se tiče njih državljanov. Tudi na Češkem imajo svoje močne čisto češke zavarovalnice, toda tam ni nihče »Feniksovih« zavarovancev spraševal, zakaj niso bili zavarovani pri njih, temveč je vlada kratkomalo pomagala, dala denar in pritegnila k sanaciji tudi domače zavarovalnice. Kajti češkoslovaška vlada se je zavedala nevarnosti, ki **nastane za vse zavarovalništvo, če se polom Feniksa razvije v vseh svojih posledicah.** Vsa ideja zavarovanja bi bila ogrožena in zato se tudi druge zavarovalnice niso branile, da tudi one nekaj prispevajo. Ne mislimo, da niso češkoslovaške zavarovalnice dobro preudarile, ko so pristale na svojo pomoč!

A končno je treba spregovoriti o vsej zadevi tudi s slovenskega stališča. **Nad eno četrtino zavarovancev »Feniksa« je v Sloveniji.** Ni pokrajine, ki bi bila od Feniksovega poloma tako prizadeta ko Slovenija! In Slovenci naj protestirajo proti državni pomoči za sanacijo »Feniksa«? Če je država pomagala sanirati že toliko zadrug izven Slovenije, zakaj ne bi enkrat sanirala tudi zavod, pri katerem je Slovenija tako zelo udeležena?

Nikamor ne bomo prišli, če bomo pri vsaki nesreči prihajali na dan le z neumestnimi očitki. Ali so delali zavarovanci Feniksa prav ali ne, ker se niso zavarovali drugje, o tem danes ni debate, **temveč danes gre le za to,** da se prepreči, da bi oni svoj **pošteno plačani denar izgubili popolnoma!** Vse naše slovensko gospodarstvo bi bilo od tega močno udarjeno, zato pa je v interesu našega gospodarstva, da se sanacija Feniksa v celoti in čim prej izvede!

Ali naj le izvozniki plačujejo devizne razlike?

Za razmere na našem deviznem trgu je zlasti značilno, kako so se gibali tečaji v preteklem tednu. Čeprav nismo devalvirali, čeprav ni po oficialnih in neoficialnih izjavah nobenega razloga za izpremembe v naši devizni politiki, vendar opažamo, kako se tečaji tujih deviz, odkar je bil devalviran frank, stalno menjuje. Špekulacija se pojavlja na našem deviznem trgu že premočno, in to zlasti dokazuje to neprestano menjavanje tečajev. Oni, ki pa plačujejo izgubo, so vedno naši izvozniki.

Naj tu objavimo samo to, kar piše v tem pogledu »Jugoslovenski Lloyd« v svojem zadnjem borznem poročilu, ki se glasi:

»Na deviznem trgu so v zadnjem tednu na **splošno nazadovali tečaji kliriških deviz.** Izjemo tvorijo samo **grški boni**, ki so se dvignili od 32·50 na 33·25.

Angleški funt, ki je koncem prejšnjega tedna notiral 240·5, je v ponedeljek naglo narastel na 241·67, a je potem ves teden nazadoval in na zadnjem sestanku notiral samo 239. **Dunaj** je v tem času popustil od 8·965 na 8·60. **Berlin** pa od 14·37 na 14·095.

Največji, naravnost katastrofalni padec pa beleži klirinški Milan. Lira, ki se je dolgo držala na tečaju okoli 300, je notirala v začetku tedna 295, v četrtek pa je padla že na **265, v petek pa celo na 239·5.** Ta padec je imel **paničen odmev pri naših izvoznikih v Italijo,** zlasti pa pri onih, ki imajo stare klirinške terjatve.

Čuden pojav je, da morajo naši izvozniki trpeti toliko škode na tečajih držav, v katere izvažajo. Izvozniki v Nemčijo, ki so nekoč kalkulirali, da bodo marke prodali za več ko 17 din, prodajajo danes svoja stara aviza in nakaznice komaj po 14. Funt, ki je bil pred kratkim »stabiliziran« na 450, notira sedaj 239. Madrid je pred državljansko vojno in še dolgo po izbruhu vojne, notiral stalno 600, danes notira komaj nekaj nad 300.

Nujno potrebno bi bilo, da se končno vendar že nekaj stori v zaščito naših izvoznikov, ki dobavljajo državi devize in ki v prvi vrsti omogočajo dvig cen za naše deželne pridelke in agrarne proizvode. Vsi oni, ki so zagnali v javnost geslo o dviganju cen za naše agrarne proizvode, so imeli le prepogosto veliko korist od demagogije s tem geslom. **Nerazumljivo je, zakaj pa bi morali vedno izgubljati baš oni, ki omogočajo našemu kmetskemu življu boljše življenje.«**

V resnici je res že skrajni čas, da se enkrat tudi nekaj stori za naše izvoznike. Zlasti položaj našega lesnega izvoza postaja skoraj obupen. Najprej zamrzle terjatve, nato ustavitev vse kupčije, sedaj še nadaljnji zastoj in na konec velikanske izgube pri tečaju lir. Popolna uganka nam je, kako mislijo nekateri, da bi se v takšnih razmerah mogel naš izvoz še dvigniti.

Avstrijske izvozne subvencije

Pri pogajanjih o potrebnih ukrepih za pospeševanje avstrijskega izvoza je prodrl nov načrt, po katerem se ne bodo subvencije podeljevale individualno, temveč **po strokah.** Vsi izvozni predmeti se bodo razdelili v tri kategorije. 10 do 15 odstotkov subvencije se bo plačevalo za izvoz v države z devalvirano valuto in na evropska tržišča, 20 odstotkov pa za izvoz v čezmorske države. Teh bonifikacij pa bodo deležne le panoge, katerih prospeh je od izvoza odvisen. Višina bonifikacij bo odvisna od razmer na tujih trgih. Proizvodi, ki zelo trpe zaradi devalvacije in katerih mezdna kvota znaša 30 do 50 odstotkov, bodo dobili na evropskih trgih povprečno 15odstotno bonifikacijo. Ni pa še rešeno vprašanje, kako dobiti sredstva za plačevanje teh subvencij.

Zaposlenost se dviga

OUZD v oktobru

V oktobru je bilo pri OUZD zavarovanih 57.434 (+ 6348) moških in 33.017 (+ 1541) ženskih, skupno **90.451 zavarovancev** ali za 7889 več ko v oktobru 1935.

Bolnikov je bilo 2512, za 382 ali za 0'20% več ko v oktobru 1935.

Povprečna zavarovana mezda je znašala za moške 25'81 din, za 0'57 din več, za ženske pa 18'12 din ali za 0'04 din več ko v oktobru 1935. Skupno je znašala povprečna zavarovana mezda 23'00 dinarjev.

Celotna dnevna zavar. mezda pa je znašala 2,080.742'80 dinarjev, za 222.196 dinarjev več ko v oktobru 1935.

Letni diferencial zaposlenosti je v oktobru nekoliko nižji nego v septembru, to je + 7889 napram + 8121. Vzrok temu je edino slabo vreme, to je prezgodnji sneg, ki je za nekaj časa oviral razne sezijske obrate. Lepo se to vidi iz naslednje tabele.

	Članov	Letni diferencial
1. X.	91.667	+ 8.375
5. X.	90.943	+ 8.111
10. X.	90.629	+ 7.902
14. X.	88.944	+ 5.997
15. X.	89.023	+ 6.250
20. X.	89.591	+ 6.794
25. X.	90.484	+ 8.211
29. X.	91.359	+ 10.224
30. X.	91.388	+ 10.183

Tako velikega letnega diferenciala, kakor ga izkazujejo zadnji dnevi oktobra, OUZD še ni imel.

Razveseljivo je dejstvo, da delavske mezde sicer počasi, toda stalno napredujejo.

1936	Povpr. dnevna zav. mezda	diferencial
maj	22'47	+ 0'04
junij	22'61	+ 0'15
julij	22'58	+ 0'39
avgust	22'79	+ 0'47
september	22'98	+ 0'47
oktober	23'00	+ 0'49

Ako bi ne bilo slabega vremena, bi bil letni diferencial povprečne dnevne mezde v oktobru brez dvoma še nekoliko večji.

Odstotek bolnikov je še vedno sorazmerno visok, akoravno je njegov letni diferencial padel v oktobru na + 0'20% od + 0'43% v septembru.

Petrolejski sporazum z Romunijo sklenjen

V soboto je bilo v Bukarešti objavljeno, da so bila uspešno končana pogajanja med Jugoslavijo in Romunijo zaradi dobave petroleja, oz. bakra.

Romunija bo dobavljala Jugoslaviji na leto 5500 vagonov petrolejskih proizvodov, in sicer: 420 vagonov bencina za letalstvo, 350 vagonov bencina za avtomobile, 190 vagonov težke maže, 330 vagonov motorino, 210 vagonov masti za mažo, 35 vagonov mineralnega olja in 3 vagone petroleja za razsvetljavo. Vsa ta količina bo izvožena vsako leto v dveh tranšah po 2750 vagonov, in sicer 1. julija in 1. decembra. Prvega januarja pa bo izjemoma letos dobavljenih 1500 vagonov. Jugoslovanska vlada ima pravico, da tudi zamenja posamezne vrste petroleja, ki se ji naj dobavijo. Blago bo plačano vsak mesec v blagajniških bonih. Ti boni pa se ne bodo obrestovali. Jugoslavija pa bo v zameno dobavljala Romuniji baker. Če Jugoslavija ne bi mogla dobavljati vso določeno količino bakra, bo plačala jugoslov. Narodna banka odgovarjajoče zneske v funtih ali v drugih devizah.

Na sestanku se je tudi govorilo o ustanovitvi mešane jugoslovansko-italijanske petrolejske družbe.

Pravilnik

za izvrševanje uredbe o likvidaciji kmetskih dolgov

III.

Priv. agrarna banka in uredba

Čl. 21. (k odst. 2. čl. 7. uredbe):

V 1. odst. čl. 7 omenjeni den. zavodi morajo PAB sporočiti številke zemljiško knjižnih vlog z navedbo katastrskih (davčnih) občin glavnih dolžnikov in porokov.

Vse oblasti morajo dati nujno in brez takse na zahtevo zavodov ali PAB vse potrebne podatke.

Kot končno odpisane terjatve se smatrajo v smislu odst. 2. čl. 7. uredbe oni odpisi, ki se v zadnji, od skupščine odobreni bilanci ne nahajajo več med aktivi. V seznam teh odpisanih terjatev, ki so zavarovane s hipoteko, se morajo priložiti tudi vse listine o izvršenih zavarovanjih.

PAB bo izdala zaradi enakosti posebne obrazce po odst. 2. čl. 7. uredbe. Do izdaje teh seznamov in listin po PAB izvršujejo den. zavodi iz odst. 2. čl. 7 uredbe na račun PAB vsa neodložljiva dela. Vse prejete zneske morajo zavodi takoj izročiti PAB.

Čl. 22 (k čl. 8. uredbe):

Vsi privilegiji, ki jih ima PAB, se nanašajo tudi na one njene dolžnike, ki so postali to na podlagi čl. 8. uredbe. Polnopravno obveznost ohranijo tudi one dolžniške listine, po katerih je bilo opuščeno kakšno pravno dejanje v času od uveljavljenja uredbe pa do njih izročitve PAB.

Čl. 23. (k čl. 9. uredbe):

1. V knjigah odpisane terjatve, v kolikor so zavarovane s hipoteko, bo PAB priznala zavodom.

2. Vrednost hipotekarnega pokritja končno odpisanih terjatev se določi po določilih pravilnika v odst. 3. čl. 24. uredbe.

3. Obstoj dolga v smislu 2. stavka odst. 2. čl. 9. uredbe določi sodišče v nespornem postopku. Če pa gre za dolg po zadnjem stavku istega odstavka, pa v civilnem postopku.

Čl. 24 (k čl. 11. uredbe):

1. »petdeset od sto delov terjatev« oz. odst. 1. čl. 11. uredbe se nanaša na nezmanjšano glavnico iz odst. 1. čl. 4. uredbe.

2. »Ostanek v višini 25%« iz odst. 2. čl. 11. uredbe se nanaša samo na znesek dolga, določenega v odst. 1. čl. 4. uredbe.

Čl. 25 (k odst. 1. čl. 14 uredbe):

Obresti od terjatev na tekoči račun zavodom iz odst. 1. čl. 7. uredbe tečejo od 16. novembra 1936.

Čl. 26 (k čl. 15 uredbe):

Rok enega leta iz odst. 1. čl. 15. začenja teči od dne, ko je prejela PAB zadnje potrdilo v zvezi s sprejemom posamezne terjatve zavodov iz odst. 1. čl. 7. uredbe.

2. Novi roki zastaranja v smislu odst. 2. čl. 15 se nanašajo na opuščena pravna dejanja.

3. Čl. 27. govori o prenosu vknjižb in intabulacij v korist PAB.

Čl. 28 (k čl. 21. uredbe):

1. Kot započeta sodna dejanja iz odst. 1. čl. 21. uredbe se smatrajo dejanja v sodnem postopku po zakonu o izvršbi in zavarovanju, konkurznem zakonu in zakonu o prisilni poravnavi izven stečaja, razen onih, ki so že izvedene v javnih knjigah. Ustavitev postopka iz istega odstavka se nanaša tudi na ukinitev konkurza, otvorjenega nad premoženjem kmetovalca po 19. aprilu 1936.

2. Na zahtevo dolžnika ustavi sodišče postopanje, potem ko se prepriča, da je dolžnik kmetovalec v smislu uredbe.

3. O tem obvesti sodišče PAB.

4. Od dolžniških listin, sprejetih od PAB se ne izvršujejo protesti, notifikacije niti druga dejanja, ki imajo za posledico izgubo določenih upniških pravic.

Čl. 29. (k čl. 26. uredbe):

1. Dolžnik je dolžan v roku, določenem v odst. 1. čl. 26. uredbe, vložiti na sodišče vlogo za zmanjšanje dolga, priloge pa more predložiti tudi kasneje. Če je potrdilo predložil že PAB, ne bo zahtevalo sodišče novega.

2. Predpisi iz odst. 8. čl. 2. uredbe veljajo tudi za potrdila po čl. 26.

3. V dolgove iz toč. b) čl. 26. uredbe spadajo vsi kmetski dolgovi brez ozira na čas njih nastanka in če je dolg obsežen z uredbo ali ne.

4. Za odmero rentnine dostavijo sodišča pristojnim davčnim upravam seznam vseh upnikov, navedenih v toč. b) odst. 2. čl. 26.

5. V premoženje upnika spadajo tudi vse njegove terjatve.

Čl. 30. O izvršenih zmanjšanjih dolga mora obvestiti PAB dolžnike.

Čl. 31. vsebuje odplačilni načrt po čl. 28. uredbe. Skupna letna anuiteta znaša 10·60%, od katere odpade prvo leto na obresti 4·21, na odplačilo pa 6·30% ter se nato obresti znižajo, odplačilo pa viša, da gre v 12. letu, ko mora biti plačan ves dolg, vseh 10·60% na odplačilo.

Čl. 32. (k čl. 29. in 30. uredbe):

V roku 20 dni od objave tega pravilnika morajo denarni zavodi pozvati vse svoje upnike, da pod grožnjo sankcij iz čl. 48. uredbe plačajo takoj PAB svojo prvo anuiteto v smislu čl. 28, 29, in 30. uredbe.

2. Denarni zavodi morajo takoj nato dostaviti PAB seznam vseh dolžnikov, ki so jih tako pozvali ter predložili tudi kopijo pozivov. Na podlagi teh podatkov bo PAB eksekutivno zahtevala plačilo vseh zapadlih zneskov.

(Dalje prihodnjič.)

Politične vesti

Češkoslovaški zun. minister dr. Krofta je v odgovoru na razne kritike čsl. zunanje politike dejal, da je **Zveza narodov šele prvi poskus**, da se z mednarodno organizacijo zagotovi mir med narodi in zato je treba počakati, da se polagoma ta organizacija razvije. **Glede sankcij** je dejal, da je dr. Beneš v Ženevi v tem vprašanju izkazal **Italiji več ko eno uslugo**. Kar se pa tiče očitkov, da je **Francija** pri dodeljevanju kontingentov Češkoslovaški mnogo preveč ozkosrčna, so ti utemeljeni. Pripomniti pa je treba, da sedanja **Blumova** vlada to uvideva ter ima za češkoslovaške zahteve takšno razumevanje, kakor ga dosedaj še ni imela niti ena francoska vlada.

V češkoslovaškem parlamentu so vsi govorniki, tudi oni nemške opozicije, ostro obsodili madjarski revizionizem.

Baselska »National Zeitung« piše, da je odkrito **odobravanje madjarskega revizionizma** vzbudilo sicer na Madjarskem največje navdušenje, da pa se more ta revizionizem uresničiti samo **z vojno**. Nadalje piše švicarski list, da je po zatrjevanju nekaterih italijanskih listov bil **poudarek v Mussolinijevem milanskem govoru baš v tem priznanju madjarskega revizionizma**. Zato se tudi ne more razumeti, kako naj se pri **takšnem položaju zboljšajo odnošaji med Jugoslavijo in Italijo**, še manj razumljivo pa je, kako naj potem pride do zbližanja med Italijo in Malo antanto.

Anglija odklanja predlog Mussolinija, da je prečnica Berlin—Rim os, okoli katere se more organizirati sodelovanje vseh drugih držav. Kakor je iz odgovora Edena razvidno, polaga Anglija mnogo večjo važnost na sodelovanje **demokratičnega zapada** in zato tudi odobrava sodelovanje generalnih štabov Francije in Anglije, ker je v tem sodelovanju tudi močno jamstvo za mir.

Italijanski zunanji minister Ciano je prišel na Dunaj, kjer se začno pogajanja držav rimskega bloka. Vesti, ki se širijo o teh pogajanjih, si silno nasprotujejo. Madjari govore o zmagi revizionizma, italijanski listi jim sekundirajo, obenem pa govore o zboljšanju odnošajev z Jugoslavijo. Nekateri pišejo, da je Mussolinijev milanski govor ko sonce razpršil oblake, da je nad Madjarsko popolnoma jasno, nad Jugoslavijo deloma, nad Češkoslovaško in Romunijo pa čisto oblačno. Vremenski preroki, kakor znano, niso nikdar posebno sloveli.

Poljski zunanji minister Beck je imel v Londonu daljša posvetovanja z angleškim zunanjim ministrom Edenom. Glavni cilj teh posvetovanj je, da se Poljski prizna tudi beseda pri sklepanju zapadnega pakta, ki mora upoštevati tudi položaj na vzhodu. Poljska hoče nadalje utrditi svojo vodilno pozicijo na vzhodu. Poleg tega pa sta oba državnika razpravljala še o celi vrsti drugih vprašanj, med drugim tudi o naseljevanju poljskih Židov v Palestini, o poljski zahtevi po kolonijah itd.

Šef madjarske opozicije Eckhardt je te dni ostro napadel madjarskega notranjega ministra **Kosmo**, češ da hoče uvesti diktaturo, ker je fašist. Ostro je nastopil tudi proti temu, da se danes dela na Madjarskem politika s pomočjo denarja iz Berlina in Moskve. Posebno značilno pa je, da je Eckhardt priznal, **da so narodne manjšine na Madjarskem brez pravic**. Zahteva, da se tudi njim da polna svoboda, ker bi bilo to najboljše zdravilo proti nemškemu in drugemu iredentizmu.

Madridska vlada se je preselila v Valencijo.

Boji za Madrid se nadaljujejo z vso srditostjo. Del policije je sicer prešel k nacionalistom, kar je za trenutek zelo oslabilo vladne čete, vendar pa so se te hitro zbrale in sedaj dajejo silno odločen odpor, da nikakor še ni gotovo, če se bo nacionalistom posrečilo osvojiti Madrid.

Sovjeti so priznali samostojno republiko Baskov. V Bilbao je že prišel sovjetski diplomatski zastopnik.

»L' Oeuvre« piše, da sanja Nemčija o tem, da bo ona obnovila Španijo in da bo dobila pravico izkoriščanja bakrenih rudnikov v Rio Tinto ter tudi rudnikov železa in živega srebra. V Španiji da se bodo naselili v velikem številu nemški brezposelni delavci. Španija da bi postala na pol nemška kolonija.

Nemškemu delegatu se na seji odbora za nevmešavanje v španske dogodke ni posrečilo, da bi v resnici dokazal, da je Sovjetska Rusija kršila dogovor o nevmešavanju.

M. Remerand:

Kolonizacijsko delo Francije

(Dalje)

V **Alžiru** se kolonizacija začenja takoj po osvojitvi. Navzlic sovražnemu razpoloženju bojevitega prebivalstva in navzlic s trnjem pokriti zemlji, navzlic nevarnosti polj, navzlic pogubnim mrzlicam, navzlic pomanjkanju potov in slehernega rednega prometa so se nekateri avanturistični Francozi naselili v okolici Alžirja na sahelski in Mitidjevi ravnini. Pod zaščito vojaških taborišč so se junaško vrgli na delo izsuševanja močvirnate in nezdrave pokrajine ter njene izpremembe v žitna polja. Komaj nekaj let po njih nastanitvi, leta 1839., pa so tolpe domačinov uničile vse njih naprave in opustošile Mitidjevo ravan. Treba je bilo začeti čisto znova! Šele maršal Bugeaud je s svojimi metodami nadzirane in, rekel bi, državne kolonizacije zajamčil obnovitev del, omejil ozemlja za kolonizacijo, razdelil jih na lote, zgradil kolonom vasi, ceste in javna poslopja, razdelil med nje semena in živino ter zbiral nove kolone. Pozneje seveda ni bilo brez napak in neuspehov. Republika iz leta 1848. je med drugim zagrešila veliko napako s tem, da je z 20.000 pariškimi brezposelnimi delavci poskusila nekakšno delavsko kolonizacijo, ki se je končala porazno. Delavci, ki niso bili navajeni na obdelovanje zemlje, so bili slabi koloni. Mrzlica jih je zelo razredčila in so se po večini obupani in bolni vrnili v Francijo. Le nekateri so zamogli vztrajati v okolici Orana. Pozneje je Napoleon III. ustanovil velike finančne družbe za izkoriščanje zemlje in naseljevanje kolonov. Toda te družbe, namesto da bi izpolnile svoje obveze, so dale svoje koncesije v najem domačinom in se zadovoljile s prejemanjem njih dohodkov. Priti je morala pametna politika velikih upraviteljev Tretje Republike, Cambona, Laferrièreja in Jonnarta, da se je postopoma uredilo naseljevanje Francozov v koloniji in da se je moglo nadaljevati delo, ki ga je začel Bugeaud.

Danes živi v Alžiru, kakor sem vam že rekel, 550.000 Francozov. Brez pomislekov lahko rečemo, da je blagostanje te dežele, ki se kaže v poslednjem četrtstoletju, v glavnem njihovo delo; moramo pa pri tem upoštevati tudi dragocено sodelovanje domačega in tujega dela, dasi poslednjega v manjši meri. Sedaj znaša žetev v Alžiru povprečno 8 milijonov stotov žita, prav toliko ječmena, 2 milijona stotov ovsa, 10 do 13 milijonov hl vina, ne da bi upoštevali še sadje (oranže, citrone, mandarine), zgodnje sadeže (krompir, artičoke, fižol v stročju), tobak in bombaž; nadalje goje v Alžiru 10 milijonov ovac in koz, 1 milijon volov, nad 500.000 konj, 200.000 velblodov in se izkorišča 3,500.000 hektarov gozdov; iz zemlje pridobivajo nad 2 milijona ton železa; izvaža se za 150 milijonov frankov volne in zaposluje 7.000 obrtnikov pri izdelovanju žimnic in prevlek ter 300 izdelovalnic preprog.

Če po tem kratkem pregledu pomislimo, kaj je bil Alžir leta 1830., ko so vojaki Karla X. zasadili francosko zastavo na razvaline trdnjave Hussein-dey; če si z domišljijo predstavljamo nadalje, kakšno gnezdo piratov in morskih razbojnikov je bil tedaj Alžir, piratov in roparjev, ki so zbujali strah sredozemskih dežel in trgovcev; če si končno predstavljamo anarhijo in mizerijo, v kateri je živel tam rod pastirjev, Arabcev in Turkov, ločenih v plemena, ki so se smrtno sovražila in bila samo po imenu podvržena »deju«, ki pa je bil na milost in nemilost prepuščen peščici pohlepnih in nasilnih janičarjev, se zlahka prepričamo o tem, kakšna pot je bila napravljena v enem stoletju ter spoznamo, da je beseda civilizacija tu popolnoma na — mestu.

Pojdimo sedaj odtod v bližnji **Maroko**. Tu se nam pokaže prav tako lepo delo, čigar razvoj je bil spričo alžirske izkušnje še nepримerno bolj nagel. Na prav tako energičen kakor previden, prav tako potrpežljiv kakor spreten in vselej logičen način ter z vztrajno spodbudo je genialni organizator maršal **Lyautey** pomiril ter v dvanajstih letih uveljavljanja slavne metode razširjevanja, nazvane metode »oljnatih peg«, zasedel ozemlje, ki je bilo skoro tako veliko kakor Francija. Leta 1914. pa je napravil čudež, da je dal svoji domovini v nevarnosti na razpolago skoro vse čete, s katerimi je razpolagal, dočim je zase obdržal le najnujnejše posadke, tako da bi se nič ne zdelo spremenjeno v naši zasedbi. — Umnost njegove uprave in osebni prestiž v očeh domačinov sta mu pripomogla, da je ohranil Maroku mir. In po premirju leta 1918. je uvedel posebno metodo pomirjevanja, ki je navzlic uporu Abd-el-Krima leta 1925./26. pripomogla njegovim naslednikom, da so postali gospodarji nekaterih nasprotij, ki so še ostala, in da so po letu 1931. vnesli francoski mir v Maroko.

(Dalje prihodnjič)

Denarstvo

Obligacijskega posojila Ljubljane podpisano že 35·5 milijona dinarjev

Danes v torek se zaključi podpisovanje ljubljanskega obligacijskega posojila, ki je doživelo izreden uspeh, saj je bilo podpisano posojila za **35·5 milijona din**, to je za 15·5 milijona več, kakor pa ga je bilo razpisanega.

Opozorilo kmečkim dolžnikom denarnih zavodov

Po določbah uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov z dne 26. sept. 1936 mora vsak kmečki dolžnik, ki se hoče poslužiti ugodnosti iz te uredbe, zahtevati od občinske uprave, da mu izstavi na predpisanem obrazcu potrdilo o tem, da je kmet. To potrdilo mora predložiti svojemu upniku — denarnemu zavodu (hranilnici, posojilnici, banki in podobnim) najpozneje v 1 mesecu, da bodo mogli denarni zavodi njihov dolg obračunati po določbah uredbe in ga pravočasno prenesti na Privilegirano agrarno banko. Opozarjamo na to prizadete dolžnike, ker jim utegne ev. nastati škoda, ako se ne bodo pobrigali za potrdila.

Pravilnik za izvršitev uredbe določa, da morajo kmečki dolžniki na poziv upniških denarnih zavodov, ki ga bodo ti odposlali najpozneje do 20. nov. 1936, plačati takoj neposredno Priv. agrarni banki prvi obrok (anuiteto). Poziv naj vsebuje tudi pripombo, da ima Priv. agrarna banka pravico zahtevati v slučaju neplačila takoj plačilo celotnega dolga po redni sodni poti. Prvi obrok znaša din 10·60 od vsakih din 100·— dolga, kakor bo ugotovljen na podlagi členov 28, 29 in 30 uredbe.

Opozarjamo tudi na to, da smo zahtevali od Priv. agrarne banke potrebna pojasnila o raznih nejasnih določbah uredbe in pravilnika ter potrebna sredstva in tiskovine za razpošiljanje pozivov in obračunov.

V Ljubljani, dne 7. nov. 1936.

Zadružna zveza — Zveza jugoslovanskih hranilnic — Zveza slovenskih zadrug.

Beograjska borza

Na efektnem trgu je trajala še nadalje čvrsta tendenca. Značilno pa je za naše razmere, da je **vojna škoda**, čeprav spada v vrsto manj rentabilnih papirjev, močneje napredovala ko drugi, mnogo bolj rentabilni papirji. Tako se je dvignil tečaj vojne škode od 275,75 na 378,75, dočim je napredoval 7% Blair samo od 76,35 na 76,50. Ta razlika prihaja od tega, ker so borzijanci pred dvema letoma prodali vojno škodo in mesto nje kupili papirje z boljšo rentabilnostjo, da ni danes vojne škode na trgu. Zato se je njen tečaj popravil. Druga posebnost je tudi ta, da so dosegli 6% begluški papirji 69,50, 6% dalmatinci pa samo 67,50, čeprav so oboji istega tipa.

Ves promet je znašal v preteklem tednu 5,1 milijona din, za 0,6 milijona manj ko v prejšnjem tednu.

Na tujih borzah so naši papirji napredovali, zlasti tečaj 7% posojila, ki se je dvignil za 17 točk na 210.

Na zasebnem deviznem trgu so bili ti tečaji: angleški funt od 240·75 do 241, francoski frank od 229 do 230, ameriški dolar od 49,10 do 49,30 in švicarski frank 11,30.

Razvrednotenje leja legalizirano

Romunska vlada je pooblastila Narodno banko, da svojo zlato podlogo na novo preceni. Dočim je znašal dosedanji v juniju določeni obračunski tečaj 111.000 lejev za kilogram zlata, bo znašal v bodoče 153.333 lejev. Dobiček, ki ga bo s tem vknjižila Narodna banka, se bo uporabil za oboroževalne namene. Romunska vlada zatrjuje, da se s tem ni izvršilo nobeno zmanjšanje vrednosti leja, temveč je romunska valuta samo ohranila dosedanjo vrednost. Nova zlata pariteta je le zakonito priznanje že obstoječega stanja. Gre samo za to, da se je doslej veljavna premija v višini 38 odstotkov vračunala v stari tečaj za zlato vrednost. Vlada je z novo odredbo samo odpravila napetost, ki je bila med uradnim in neuradnim tečajem ter s tem plačilni promet med Romunijo in tujino poenostavila in olajšala. V Bukarešti so zato tudi prepričani, da izprememba relacije leja ne bo vplivala na romunsko zunanjo trgovino.

Nova določitev vrednosti leja pa ima tudi **fiskalno nalogo**, da dobi z njo vlada sredstva za izredne potrebe oborožitvenega načrta. Narodna banka je dobila od vlade tudi pooblastilo, da povišanju zlate podloge primerno poveča tudi obtok bankovcev. Dobiček od nove določitve vrednosti leja znaša okoli 4 milijarde lejev in za ta znesek se bo tudi povečal obtok bankovcev.

*

Nemška vlada bo razpisala novo notranje posojilo v višini 500 milijonov mark. 400 milijonov bodo morale dati banke, 100 milijonov pa zavarovalnice.

Nestalnost marke ograža naš izvoz

Izvozniki proti prodaji čekovnih mark v 15 dneh

Zveza industrialcev za predelavo mesa je poslala Narodni banki posebno spomenico, v kateri opozarja na naslednja dejstva:

Naše gospodarstvo je z veliko nestrpnostjo pričakovalo **rezultat konference v Dresdenu**, v trdnem prepričanju, da bo mogoč naš izvoz v Nemčijo brez vseh ovir. Ker je bil tečaj marke 14·80 din, so bili izvozniki tembolj optimistični. Zato so se pripravljali, da realizirajo draždanski sporazum, toda bili so razočarani, ker jim od tečaja marke grozi nov udarec.

Narodna banka je namreč odredila, da se morajo vsi čeki, ki se glase na marke, prodati v 15 dneh. S tem je **onemogočena vsaka načrtna razprodaja mark** ter je naš **izvoznik** prisiljen, da v roku **15 dni proda** marke po onem tečaju, ki bo te dni dosežen na borzi. S tem se jemlje našemu izvozniku pravica, da sam razpolaga s svojim premoženjem in jemlje se mu možnost, da čim bolje vnovči svoje v Nemčijo izvoženo blago. S to odredbo pa se tudi povzroča kopičenje ponudb mark na borzah brez vsake razvrstitve in edino na podlagi kronološkega toka našega izvoza.

V spomenici z dne 31. oktobra je Zveza tudi že navedla, da se naš izvoz ne bo gibal v enakih polmesečnih kvotah do konca leta, temveč da bodo izvozniki te dni izvozili velike količine masti ter da bo protivrednost prišla na naše borze najhitreje v 15 dneh, dočim bo dejansko izvožena kvota v skladu z našo kvoto šele mesec dni kasneje, če ne še pozneje. Preje navedeni predpis Narodne banke onemogoča torej izvoznikom, da prodajo mark razvrste po načrtu, s tem pa jim je obenem tudi onemogočeno, da uspešno branijo svoje interese.

Narodna banka je tudi dovolila, da se prodajajo na borzi marke iz »starih« aviz. S tem je stabilnost marke ogrožena. Zaradi tega je tudi pred kratkim padla marka za 0·29 din. Ti pojavi spravljajo izvoznike v veliko negotovost ter jih postavljajo pred dilemo: če naj izvažajo predmete, ki so nam bili dovoljeni na draždanski konferenci ali ne. Jasno pa je, da to ni le v škodo izvoznikom, temveč tudi našemu kmetovalcu, ki bo moral znižati vsaj za tako dolgo, dokler se cene ne ustalijo na višini novega tečaja marke, cene svojih proizvodov vsaj za toliko, kolikor znaša padec marke pri nas.

Na ta način je prišlo naše gospodarstvo v zelo težaven položaj ter so postale vse **pridobitve draždanskega sporazuma iluzorne.**

Zahteve obrtnikov

Sklepi vsedržavne konference obrtniških zbornic

Na vsedržavni konferenci obrtniških zbornic in obrtnih odsekov zbornic v Dubrovniku je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija, ki vsebuje te zahteve obrtnikov:

1. Kraljevska vlada se naproša, zlasti pa gosp. finančni minister, da se dosedanja **davčna praksa izpremeni** tako, da bodo davčni zavezanci **obdačevani** po njih dejanskem dohodku. S tem bi se doseglo, da bi se davčno breme za obrtnike znižalo, ne da bi pri tem trpela državna blagajna.

2. Predpisi o **neposrednih davkih** naj se enako in v celoti uporabljajo proti vsem davčnim zavezancem ter naj se v celoti **uveljavi načelo progresivnega obdačenja**, ki je poudarjeno v zakonu o neposrednih davkih.

3. Da se obrtniki, ki tudi deloma prodajajo nabavljano gotovo blago, izvzamejo iz prve skupine člena 42. zakona o neposrednih davkih ter se z ozirom na njih obrt uvrste v drugo, oziroma v tretjo skupino.

4. Prekliče naj se razpis finančnega ministrstva, po katerem se omogoča davčnim upravam, da svojevoljno označujejo posamezna **obrtniška podjetja kot industrijska** in naj se označevanje obrtov določa le na podlagi izdanega obrtnega dovoljenja upravnih oblasti ter da se smatrajo kot industrijska podjetja samo ona, ki so vpisana v dotični industrijski register.

5. Da se **stavbeniki oziroma zidarji** uvrste v drugo, oz. v tretjo skupino, nikakor pa ne v prvo, kakor je bli to dosedaj običaj.

6. Ponovno naj se izvrši progresivno obdačenje zavezancev pridobnine na podlagi pravičnih kriterijev ter s ciljem, da se odstranijo vse davčne neenakosti in da se progresivno obdačenje tudi dejansko izvede.

7. Davčna stopnja naj se za drugo skupino zniža od 8 na 6 odstotkov, za tretjo skupino pa od 6 na 4%.

8. V lestvici dohodkov od 10.000 do 70.000 din naj se izvede še nadaljnja diferenciacija, in sicer na ta način, da se stopnja dopolnilnega davka na dohodek do 20.000 din zniža, poveča pa na dohodek od 20.000 do 70.000 din.

9. Dopolnilni družbeni davek naj se ne odmerja na podlagi višine rentabilnosti, temveč **na isti način kakor pri samostojnih pridobninskih** podjetjih z ozirom na velikost njih dohodka.

Stanje naših kiringov

Naš saldo proti Italiji se je po zadnjem izkazu silno povečal. Dočim je znašal po izkazu z dne 29. oktobra le 37·5 milijona lir, je znašal 5. novembra že 49·6 milijona lir. Silen dvig salda je vplival tudi na tečaj klirinške lire, ki je naravnost silno padla. Nekateri menijo, da je saldo tako silno narastel, ker ni italijanski zavod za časa sankcij nič obračunaval, sedaj pa se obračunavajo za časa sankcij vplačana plačila.

Saldo proti Nemčiji se je dvignil od 15·2 na 16·4 milijona mark.

V turškem in bolgarskem kliringu ni skoraj nobenih izprememb.

Saldo grško-jugoslovanskih bonov je padel za 0·2 na 41 milijonov drahem, saldo blokiranih terjatev pa za 0·1 na 37·3 milijona din.

Zboljšanje železniškega prometa z Nemčijo

Na potu na konferenco za pospešitev mednarodnega železniškega prometa v Parizu se je ustavil gen. direktor jugosl. drž. železnic Naumović v Berlinu, kjer se je sestal z gen. direktorjem nemških drž. železnic. Na sestanku sta razpravljala o zboljšanju in pospeševanju železniškega prometa med Nemčijo in Jugoslavijo. Dosežen je bil sporazum. Zlasti gre za olajšanje tovornega prometa, ker se bo zaradi draždanskega sporazuma povečal jugoslovanski izvoz živine, žit, perutnine in drugih proizvodov. Najbrže se bodo uvedli posebni tovorni vlaki za izvoz tega blaga.

Kakovost odločuje!

Po malenkostni porabi vidite takoj, koliko več Vam zaleže in koliko Vam zato prihrani dobra

Kneippova sladna kava

Razstava češkoslovaške knjige

Včeraj se je zaključila razstava češkoslovaške knjige, ki je dosegla nad vse lep uspeh. Ne spada v okvir našega lista, da bi podrobneje razpravljali o tej razstavi, vendar pa je treba na eno stvar opozoriti slovensko javnost, to je na bogato strokovno literaturo, ki je bila zbrana na razstavi. Videli smo tu velika enciklopedična dela, velika zgodovinska in druga znanstvena dela ter nad vse bogato gospodarsko literaturo. Nehote se je vsiljevala primera med slovensko in češkoslovaško knjigo. Tudi slovenska knjiga je zlasti v zadnjih letih silno napredovala in dobili smo dela, na katera smemo biti kar ponosni. Omenjamo tu le knjige Akademske založbe. Toda silno revni smo še vedno na znanstvenih knjigah in celo na najbolj potrebnih priročnikih. Manjka nam res uporaben leksikon, manjka nam svetovna zgodovina, manjka nam gospodarskih in tehničnih, manjkajo nam najbolj nujni priročniki, ki jih ljudje vsak dan potrebujejo. Takšna dela se morejo izdati le s pomočjo oblasti ali mecenov. Za Slovenski pravopis smo dobili mecena, ali bo ta ostal čisto osamljen? In ali država ne bo nič dala za izdajo teh nujno potrebnih znanstvenih in priročnih del?

Zaradi Feniksa bo sklicana nova anketa

Skupščine Feniksovih zavarovancev, ki bi morale dne 8. t. m. biti v več mestih Jugoslavije, so bile v nekaterih odgodene. Zagrebški odvetnik dr. **Vimpolšek**, ki je eden voditeljev Feniksovih zavarovancev, je pojasnil vzrok odgoditve takole: Dne 2. t. m. je imel zaradi upravičenih zahtev Feniksovih zavarovancev daljši razgovor s trgovinskim ministrom dr. **Vrbaničem** in pri tej priliki je bilo dogovorjeno, da bo **med 12. in 14. novembrom sklicana v Beograd posebna anketa**, na katero bodo povabljeni tudi zastopniki Feniksovih zavarovancev iz Zagreba, **Ljubljane**, Beograda, Osijeka in Vršca, kot delegata trg. ministra pa gg. Matjašič in prof. Todorović. Ta delegacija bo imela nalogo, da **izdela načrt za rešitev vprašanja Feniksa**. Trg. minister je nadalje obljubil, da se je v tem vprašanju dogovoril tudi z ministrskim predsednikom dr. **Stojadinovićem**, ki tudi želi, da se to vprašanje ugodno reši. Na ta način je dana možnost, da se vprašanje Feniksa reši še pred 28. novembrom, ko poteče sedanja uredba. **Materialna sredstva za pot delegatov bo dal minister** iz fonda za kontrolo zavarovalnic. Vse to je bilo vzrok, da so zavarovanci svoje skupščine odložili.

Zunanja trgovina

Naša tekstilna industrija je naročila v Italiji že 40 vagonov bombažnega prediva. Cene so ugodne ter je italijansko predivo mnogo cenejše od drugih prediv. Velja samo 10 din za kg.

Naša trgovinska bilanca z Nemčijo je bila letos v septembru pasivna za 40,3 milijona din, dočim je bila v lanskem septembru pasivna za 0,2, v predlanskem pa aktivna za 52,5 milijona din.

»Journée industrielle« poroča, da so začele po devalvaciji cene v vsej Franciji rasti in da se to dviganje cen še ni ustavilo. Vsi francoski domači proizvodi so se povprečno podražili za 7,76 %, dočim so se proizvodi, ki se uvažajo iz tujine, podražili za 22'05 %.

150 vagonov grozdja je Bolgarska letos izvozila v Avstrijo.

Švicarska vlada je prepovedala ustanavljanje novih magacinov ali razširjenje starih. Tudi trgovine z enotnimi cenami so prepovedane. Dosedanje veleblagovnice ne smejo ustanavljati podružnic.

Avstrija namerava uvesti davek na dobičke od devalvacije, ki so jih dosegla ona avstrijska podjetja, ki so bila dolžna v tujini v devalvirani valuti. Podatki se v ta namen že zbirajo.

Nova določila glede trgovine z italijanskimi kolonijami

Po novih predpisih italijanske vlade je izvoz blaga iz Italije v italijanske kolonije svoboden, z izjemo petroleja, njegovih derivatov, mineralnih olj in podobnih proizvodov. To sme izvažati samo Priv. družba za trgovino z italijanskimi kolonijami.

Glede **trgovine drugih držav z italijanskimi kolonijami** pa veljajo odslej naslednja določila: Za uvoz tujega blaga v italijanske kolonije je potrebno posebno uvozno dovoljenje, ki ga daje guverner kolonije po zaslišanju posebnih komisij, ki so bile lani ustanovljene. Uvozna dovoljenja veljajo za 90 dni. Kadarkoli se zahteva tuja valuta ali izvoz italijanske valute v tujino, je za to potrebno dovoljenje komisije za valute. Na podlagi tega dovoljenja podružnice Italijanske banke se otvori prosilcu kredit po predložitvi konosementov. O tem so bili izdani od italijanske vlade posebni predpisi.

Za uvoz **blaga, ki se plača v valuti**, bodo veljali posebni pogoji. Dovoljenje bo izdano samo, če je blago potrebno in če se v Italiji sploh ne proizvaja ali pa ne v zadostni meri. **Dovoljen pa je uvoz onega tujega blaga, ki se plača po klirinškem obračunu** med Italijo in drugimi državami ali ki se uvozi na podlagi zasebnih kompenzacij, v kolikor so te še dovoljene.

Interesenti morajo glede klirinških vplačil dokazati, da imajo dovoljenje od »Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero« ali njegovega zastopnika v podružnici Italijanske banke. Glede zasebnih kompenzacij pa morajo interesenti predložiti poleg dovoljenja prej imenovanega zavoda še dovoljenje »Istituto Nazionale Fascista per il Commercio estero« ali pa od enega naslednjih zavodov, ki jih je delegiral fašistični zavod: Banca di Napoli, Banca Commerciale Italiana, Credito Italiano, Banca di Roma ter Banca D' America e d'Italia.

Izvoz iz kolonij v Italijo je popolnoma svoboden, razen za neke posebne proizvode, za katere je kontingentiran.

Izvoz iz italijanskih kolonij v tujino je dovoljen končno le po predhodnem zavarovanju valute pri podružnici Italijanske banke.

Doma in po svetu

Nj. Vis. knez-namestnik Pavle je na svojem gradu na Brdu sprejel v nedeljo v posebni avdienci dr. Mačka. Dr. Maček se je odpeljal na Brdo ob 8. zjutraj ter ga je knez Pavle pridržal tudi na kosilu. Glasilo dr. Mačka »Hrvatski dnevnik« je objavilo vest o avdienci dr. Mačka v posebni izdaji.

Minister dr. Korošec je imel v Zagrebu daljši razgovor z banom **dr. Ružićem**, nato pa je sprejel novinarje ter jim med drugim izjavil: »Vi bi radi vedeli, kaj je **s hrvatskim vprašanjem.** Jaz nisem sentimentalen, vedno jasno gledam. Hrvatje me včasih bolj ljubijo, včasih zopet manj. Jaz nisem mesec, ki gleda na zemljo sedaj mrko, sedaj prijazno. Jaz sem vedno ljubil in visoko spoštoval hrvaški narod in nimam drugega, kakor **samo vročo željo, da končam svojo politično kariero s tem, da bodo vsi Hrvatje srečni in zadovoljni v naši državi in tudi z menoj.«**

Šefi združene srbijanske opozicije: Ljuba Davidović, Aca Stanojević in Jovan Jovanović so podpisali dokument, v katerem ugotavljajo naslednji sporazum o ureditvi naše države. 1. Priznava se **hrvatska zgodovinsko-politična individualnost.** Ne razpravlja pa se še o tem, kako bi se moralo to priznanje uporabiti v vprašanju notranje ureditve države. 2. Poudarja se nujna potreba in aktualnost **reform,** ki so že danes na dnevnem redu. 3. Reforme se morejo izvesti samo **z novo ustavo.** Ne določa pa se način, kako da se pride do nove ustave. 4. Reforme se morajo izdati v dveh smereh: **1. da se uvede demokratični in parlamentarni režim, 2. da se zasnuje nova notranja ureditev države v smislu sporazuma Srbov, Hrvatov in Slovencev,** da torej nova ureditev zadovolji tako Srbe, ko Hrvate in Slovence.

Sporazum glede načelnega vprašanja o notranji ureditvi države bi torej bil med srbsko združeno opozicijo dosežen, ni pa še dosežen glede **procedure,** kako naj se ves sporazum izvrši in na kar polaga dr. Maček posebno važnost. Dr. Maček zahteva namreč, da sporazum ne sklenejo stranke, temveč da mora biti delo vseh skupin, ki imajo koren v narodu. Zato zahteva **svobodne volitve v konstituanto, ki pa naj brez majorizacije** sklene novo ustavo.

Voditelji združene srbske opozicije dostavljajo svojemu dokumentu še pojasnilo, da dr. Maček svojih zahtev glede načelnega sporazuma še ni konkretiziral, temveč le izjavil, da so meje in dinastija Karadjordjevićev izven debate.

Vlada je sklenila, da bo v najkrajšem času predložila narodni skupščini v odobritev **konkordat,** ki je bil lani sklenjen med Vatikanom in našo državo ter tudi že podpisan.

Novi italijanski poslanik v Beogradu Mario Indelli je v svečani nastopni avdienci izročil knezunamestniku svoja akreditivna pisma.

Za upravitelja tržaške škofije je bil imenovan goriški nadškof Margotti, ki je tudi že prevzel svoje posle. To je menda druga plat medalje o »novi politiki« Italije do Jugoslavije.

Pri nedeljskih občinskih volitvah v drinski banovini je dobila JRZ 316 občin ali 73'32%. Združena opozicija je dobila 57 občin, druge stranke pa so še slabše odrezale.

Gospa Zinka Rybařeva, vdova velezaslužnega voditelja tržaških Slovencev in poznejšega pooblaščenega ministra **dr. Rybaža** je umrla v Beogradu. Blaga pokojnica je bila iz znane narodne rodbine Kastelčevih iz Materije ter se je v narodnem življenju tržaških Slovencev odlično udejstvovala. Neštetim je pomagala v bedi in tudi sicer, kjer je le mogla. Plemenito pokojnico bo ohranila Slovenija v častnem in hvaležnem spominu. Naše iskreno sožalje žalujočim!

Dr. Janko Marolt, zdravnik na Vrhniki in njen bivši dolgoletni župan, je umrl v starosti 75 let. Pridobil si je mnogo zaslug za gospodarski napredek Vrhnike, zlasti z ustanovitvijo občinske hranilnice. Bodi mu ohranjen blag spomin!

Dr. Ivan Železnikar, primarij banovinske bolnišnice v Slovenjem Gradcu, je nenadoma umrl, star 59 let. Pokojnik je slovel kot izvrstni zdravnik, ki je dvignil svojo bolnišnico na visoko stopnjo. Znan pa je bil tudi kot odličen narodnjak in vedno delaven kulturni delavec. Slava njegovemu spominu!

Dr. Dragotin Lončar, priznani slovenski kulturni delavec je praznoval te dni svojo šestdesetletnico. Tudi naše čestitke!

Zasebni nameščenci so imeli v Beogradu sestanek, na katerem so zahtevali, da se pokojninsko zavarovanje razširi na vso državo in se ustanove pokojninski zavodi še v Zagrebu, Sarajevu in Novem Sadu.

Znana nemška tvornica Hardmuth na Češkoslovaškem zgradi v Zagrebu tovarno svinčnikov. Ali res ni bilo mogoče, da bi si sami zgradili takšno tvornico? Bolgari jo imajo, Čehi tudi, le pri nas jo morajo ustanoviti tujci!

V Celju je bila anketa zaradi zgraditve modernega poslopja za OUZD, ki bi veljalo sicer 2,850.000 dinarjev, ki pa je nujno potrebno. Upamo, da se bo finančno vprašanje ugodno rešilo in da ne bo delal SUZOR nobenih ovir, posebno ko je dala mestna občina v Celju stavbišče brezplačno na razpolago.

Britanska vlada je izjavila, da ne bo ustavila naseljevanja v Palestino, ker se tak ukrep ne bi dal utemeljiti niti z gospodarskimi niti z drugimi razlogi.

Vodja avstrijskih legitimistov baron Wiesner je bil te dni **sprejet od Mussolinija.** Oficialno se sicer zatrjuje, da je imel sprejem samo zaseben in informativen značaj. Vendar pa je sprejem vzbudil precejšnjo pozornost, tem bolj, ker je bil Wiesner nedavno v Budimpešti, kjer je imel zaradi obnovitve habsburške monarhije važna posvetovanja. S tem vprašanjem spravljajo tudi v zvezo Horthyjevo potovanje v Rim.

Francoski uradni krogi cenijo, da je zahtevala španska državljanska vojna dosedaj okoli 200.000 smrtnih žrtev. Na fronti je padlo 50.000 vojakov, vseh 150.000 drugih pa je bilo ustreljenih brez sodbe ali pa po čisto kratkem procesu. Materialna škoda zaradi državljanske vojne pa se ceni na 20 milijard peset.

Dobave - licitacije

Mestna elektrarna ljubljanska razpisuje oddajo reklamnih polj na 4 električnih javnih urah v mestu, in to pred kavarnama Evropa, Zvezda, na Gortanovem trgu in na Masarykovi cesti. Podrobni pogoji so interesentom na razpolago v pisarni mestne elektrarne. Ponudbe je vložiti v zaprtih ovojih z označbo »Reu« do 11. novembra.

Mestna elektrarna ljubljanska razpisuje dobavo 250.000 računov (verižni vzorec). Pogoji v pisarni elektrarne med uradnimi urami. Ponudbe je vložiti do 18. novembra pod »Ponudba računov«.

Gradbeni oddelek direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 10. novembra ponudbe za dobavo 300 m² okenskega stekla.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 23. novembra ponudbo za dobavo 140 m moketa in 3400 kg kalcijevega karbida.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 18. novembra ponudbe za dobavo 10 ton peska, bakrene pločevine, zakovic, žebljev, žice i. dr.; **do dne 21. novembra** za dobavo raznih železnih cevi, prebijačev in matric ter raznih strojnih nožev.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 19. novembra ponudbe za dobavo raznega jermenja.

Direkcija drž. rudnika Ugljevik sprejema do 20. novembra ponudbe za 600 m žice za žično železnico.

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 26. nov ponudbe za dobavo raznih barv, laka, masti za parket, vazelina, salmijaka i. dr.; **do 28. novembra** za dobavo raznega železa, cevi, pločevine, vijakov, petrolejskih svetilk i. dr. in **do 30. novembra** za dobavo raznih čopičev in ščetk, sirkovih metel, smirkovega in steklenega papirja, kože za čiščenje i. dr.

LICITACIJE

Dne 11. novembra bo v inženirskem oddelku štaba Savske divizijske oblasti v Zagrebu ofertna licitacija za popravilo municijskega skladišča na Grmoščici pri Zagrebu.

Dne 14. oktobra bo pri Direkciji državnih železnic v Subotici ofertna licitacija za nabavo ca. 130.000 kub. metrov jelovih obrobljenih desk.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Tržna poročila

Slaba vinska letina

»Jutrnji list« poroča o letošnji vinski letini, ki jo označuje kot zelo slabo. Kakovost pridelka je sicer dobra, vendar pa je količina popolnoma nezadovoljiva. Peronospora, Oidij in toča so zlasti v zapadnih (Slovenija) in južnih krajih povzročili velikansko škodo. 50 do 75 odstotkov grozdja je bilo uničenih, da je donos v vsej državi za 30% manjši ko druga leta. Samo južni Banat in nekateri drugi kraji so odrezali bolje.

V Sloveniji je donos za 60—70% manjši. Za mošt se plačuje po 2·50 do 4·50, najboljše kakovosti po 5—6 din za liter. V Hrvatski in Slavoniji je donos le za 40% manjši. Mošt je po 1·50 do 3 din. V Sremu je bila letina približno ista, mošt pa je po 0·75 do 1·50 din. Najboljša je letina v Banatu, kjer pa so tudi cene najnižje, da se plačuje mošt le po 0·50 do 1·— din, boljše vrste pa tudi do 2·80 din. Malo boljše so cene v Negotinu.

Zaloge vina so majhne in računa se z dvigom cen.

Že v 24 urah barva, plestra in kemično snaži obleke klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce ovratnike in manšete. Pere suši, monge in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 5. Telefon št. 22-72.

Mariborski svinjski sejem

Na svinjski sejem dne 6. novembra 1936 je bilo pripeljanih 461 svinj, cene so bile te: mladi prašiči 5 do 6 ted. stari 60—100, 7 do 9 tednov 120—150, 3 do 4 mesece 165—225, 5 do 7 mesecev 240—335, 8 do 10 mes. 360—530, 1 leto 570—900 din za komad, 1 kg žive teže 6—7·75, 1 kg mrtve teže 8—10·50 dinarjev za komad. Prodanih je bilo 116 svinj.

Radio Ljubljana

Sreda, dne 11. novembra. 12.00: Operni odlomki (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Plošče — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Mati premišljuje o vojni (ga. Angela Vode) — 18.20: Atek je padel... (pesmi in recitacije) — 18.40: O nujnem dednem deležu (Valentin Bidovec, starešina sodišča) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nacionalna ura — 19.50: Šahovski kotiček (dr. Anton Bajec) — 20.00: Koncert godalnega orkestra Orkestralnega društva Glasbene Matice: Uvodna beseda: Skladbe sporeda in njih skladatelji (prof. L. M. Škerjanc) — 21.00: Haydn: Kvartet v F-duru op. 3, št. 5 (plošče) — 21.20: Koroške pesmi (zbor koroških Slovencev) — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Plošče.

Četrtek, dne 12. novembra. 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Plesi narodov (plošče) — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Pestri zvoki (radijski orkester) — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Kolarič) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.30: Nacionalna ura — 19.50: 10 minut zabave: Nova budilka (prizor) — 20.00: Narodne z vseh strani. Sodelujejo: Drago Žagar, Akademski pevski kvintet in radijski orkester — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Za zabavo! (Cimermanov trio).

BOSCH-SERVICE

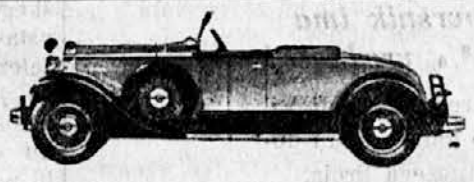

Izvršujem vsa popravila magnetov za avtodyname, zaganjače (Anlasser) ter vso električno napeljavo na avtomobilih in motociklih. Lastne naprave za polnjenje akumulatorjev. Vedno v zalogi vsi tovrstni Bosch-proizvodi

J. KRALJIČ, LJUBLJANA
GOSPOSVETSKA C. 13 — Tel. 25-35

KLIŠEJE
vseh vrst po fotografijah ali risbah izvršuje najsolidnejše klišarna
ST-DEU
LJUBLJANA
DALMATINOVA 13

Izdajatelj »Konsorcij Trgovskega lista«, njegov predstavnik dr. Ivan Plesa, urednik Aleksander Železnikar, tiska tiskarna »Merkur« d. d., njen predstavnik O. Mihalek, vsi v Ljubljani.